

Östermalm STADSDELSFÖRVALTNING
Gärdets förskolor

Dnr. 2016-700-1.2.1.
Bilaga II

Likabehandlingsplan

Gärdets förskolor

Förskolan Breitenfeldsgatan

Planen gäller from 2016-06-01 tom 2017-06-30

Inledning

Rätten till likabehandling hör till de grundläggande mänskliga rättigheterna. Alla barn i förskolan har samma rättigheter – oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Barn har också rätt att vistas i förskolan utan att utsättas för trakasserier eller kränkande behandling.

De vuxnas medvetenhet och reflektion kring egna värderingar och förhållningsätt är en förutsättning för att de ska kunna vara förebilder och hålla enhetens värdegrund levande i verksamheten. Alla har ansvar för att föra enhetens utveckling framåt och skapa ett tillåtande och öppet arbetsklimat. Pedagogerna på förskolan har ansvar för att bygga en relation med vårdnadshavare som är baserad på ömsesidig tillit och förtroende, för att främja en helhetssyn av barnets tillvaro.

Förskolan bedriver en utforskande och kreativ verksamhet med fokus på lek och lärande med ett välkomnade förhållningsätt. Barnen får, i mindre grupper, undersöka och fördjupa sig i olika ämnen/områden genom en temabaserad och projekterande verksamhet. Undersökandet är lustfyllt och utgår från barnens tankar, idéer och engagemang. Barnens utveckling och lärande synliggörs och följs upp genom pedagogisk dokumentation.

Lärande

- Alla har erfarenheter, förmågor och kunskaper.
- Vi lär i meningsfulla sammanhang och går tillbaka till tankar och teorier och reflekterar tillsammans.
- Lärandet sker i relationer och samspel med andra barn, vuxna, miljö och material.
- Vi lär av varandra och bidrar med olika erfarenheter och kompetenser.

Syfte

Likabehandlingsplanen ska främja barns lika rättigheter. Den ska även förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Definition av olika typer av diskriminering

Direkt diskriminering:

Att missgynnas genom särbehandling p.g.a. kön, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Indirekt diskriminering:

Att missgynnas genom ordningsregler som verkar vara neutrala men som i själva verket är diskriminerande.

Trakasserier och kränkande behandling:

Gemensamt för alla kränkande handlingar är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde. Den som upplever sig kränkt ska alltid tas på allvar. Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker en persons värdighet.

Det finns olika former av kränkande behandling:

- Fysiska – slag, knuffar, sparkar, fasthållning
- Verbala – hot, svordomar, fula ord, könsord, förolämpningar
- Psykosociala – utfrysning, ryktesspridning, miner, suckar, skratt
- Text- och bildburna – klotter, brev, lappar, e-post, sms, mms

Diskrimineringsgrunder

Ett barn kan känna sig missgynnad eller kränkt av många olika skäl. För att det ska kallas diskriminering eller trakasserier måste det finnas ett samband med någon av de diskrimineringsgrunder som skyddas i lag.

Diskrimineringsgrunderna är tydligt definierade i diskrimineringslagen och vilar på FN-konventionen om de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen samt EG-direktiven. De diskrimineringsgrunder som skyddas i lag är

- kön
- könsidentitet eller könsuttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Definition av de lagskyddade diskrimineringsgrunderna

Kön

Enligt diskrimineringslagen avser diskrimineringsgrunden kön att någon är flicka eller pojke, kvinna eller man. Även transsexuella personer, alltså personer som har ändrat eller kommer att ändra sin juridiska könstillhörighet, skyddas utifrån diskrimineringsgrunden kön.

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsidentitet eller könsuttryck menar DO en persons identitet eller uttryck i form av kläder, kroppsspråk, beteende eller annat liknande förhållande med avseende på kön. Alla människor har könsidentitet och könsuttryck. Skyddet blir extra viktigt för personer med en könsidentitet eller ett könsuttryck som hela tiden eller periodvis skiljer sig från könsnormen.

Diskrimineringsgrunden omfattar transpersoner. Transpersoner är ett paraplybegrepp som används om människor som på olika sätt bryter mot tvåkönsnormen och samhällets föreställningar om hur kvinnor och män och flickor och pojkar förväntas vara, se ut och bete sig. De som omfattas av skyddet kan till exempel vara transvestiter, intersexuella (personer som fötts med oklar könstillhörighet) eller inter- och transgenderpersoner (personer som definierar sig bortom kön eller utanför de traditionella könsidentiteterna).

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning.

Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Observera att transsexuella personer omfattas av diskrimineringsgrunden kön.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet – eller flera etniska tillhörigheter. En person som är född i Sverige kan definiera sig som både svensk och till exempel rom, same eller kurd. Var och en har rätt att definiera sin egen etniska tillhörighet utifrån sin personliga bakgrund.

Religion eller annan trosuppfattning

Religionsfriheten är skyddad i såväl internationella konventioner som i svensk grundlag. Alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Föräldrar har också rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro.

Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel ateism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättningar kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella och påverka livet på olika sätt. Som funktionsnedsättning räknas både sådant som syns, som att man använder rullstol, och sådant som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, ADHD och dyslexi.

Ålder

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering som har samband med ålder.

Kartläggning

Hur arbetar vi för att upptäcka risker mellan barn-barn, barn-vuxna och vuxna-vuxna?

- Genom att vara lyhörda och närvarande både bland barn och vuxna.
- Barnintervjuer.
- Projekt om känslor, hur är man en bra kompis?
- Regelbundna samlingar där vi pratar om vänskap, allas lika värde.
- Ta barnens upplevelser och känslor på allvar och ta tag i situationer som uppstår direkt.

Kartläggningsmetoder

- Pedagogisk dokumentation - Vara närvarande och lyssna på barnen, vad säger de till varandra?

- Kartlägg och kritiskt granska alla rum och vrår både ute och inne. Finns det strukturellt diskriminerande inslag? När och var kan en kränkande eller diskriminerande och trakasserande handling ske?

Svar: Vi upplever inte att det finns strukturellt diskriminerande inslag i vår miljö. Under fri lek i byggrum, lilla rummet, toaletten uppe och våtrummet nere skulle diskriminerande och trakasserande handlingar kunna ske om ej någon pedagog är närvarande. Samma sak gäller ute i skog och park.

Efter att ha haft trygghetsvandring med barngruppen så framkom det att om det blir konflikter så är det i lilla rummet. Barnen själva tror det beror på att rummet är litet och att många barn är där samtidigt. De upplever att det alltid finns pedagoger i byggrum, toalett, våtrum, matrum och gården.

Barnen tycker om det lilla rummet för där kan de gå undan, leka och bygga kojor men vi vuxna behöver tita in lite mer.

- Kartlägg och kritiskt granska val av miljö och material. Finns det strukturellt diskriminerande inslag? Vilka normer råder i val av miljö och material?

Svar: Vi upplever inte att det finns strukturellt diskriminerande inslag i vårt material och vår miljö. Med tanke på barnens säkerhet och trygghet och våra lokalers utformning har de yngsta barnen inte fri tillgång till stora ateljén. Detta har vi löst genom att anordna en mini ateljé på nedervåningen. Tillåtande och varierat material för alla och allas olika intressen finns både uppe och nere.

Definition av främjande och förebyggande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i vår verksamhet. Arbetet utgår ifrån förskolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en förskolemiljö där alla barn känner sig trygga och utvecklas.

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande mål och åtgärder motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning

MÅL:

Ålagda mål utifrån Lpfö98, reviderad 2010

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar (s.8):

- Öppenhet, respekt, solidaritet, ansvar,
- Förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,

- Sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,
- Förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och avsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, och
- Respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Arbetsätt - Hur arbetar vi främjande för att barn och vuxna utvecklar öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar? Exemplifiera.

- Genom projekt om känslor, lika/olika, att vara en bra kompis.
- Pedagogerna är goda förebilder, artiga, respektfulla, hjälpsamma och empatiska mot barn och vuxna.
- Att både barn och vuxna tar ansvar för vårt material, vår miljö, sig själva och varandra.

Arbetsätt - Hur arbetar vi främjande för att barn och vuxna utvecklar förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra? Exemplifiera.

- Att man kan använda frågor som: hur skulle du känna dig om?...
- Litteratur och bilder som exemplifierar olika situationer.
- Uppmuntra och uppmana barnen att hjälpa varandra.
- Uppmärksamma när barnen är hjälpsamma.
- Vi pedagoger är goda förebilder.

Arbetsätt - Hur arbetar vi främjande för att barn och vuxna utvecklar: sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen? Exemplifiera.

- Vara lyhörd och bemöta när de dyker upp saker barnen funderar över.
- Rollspel, bilder, litteratur och teaterföreställningar hjälper till att tydliggöra olika dilemman.
- Vi tar tillvara på barnens egna erfarenheter i diskussioner.
- Diskutera och ställa frågor till barnen t ex vid samling och matbord.
- Bokprat om olika dilemman/livsöden

Arbetsätt- Hur arbetar vi förebyggande för att förskolan arbetar medvetet för alla människors lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett kön? Exemplifiera.

- Genom att se till att oavsett kön ska alla ha möjlighet och tillgång till allt material och alla aktiviteter i alla rum på förskolan.
- Regler och normer gäller alla på förskolan oavsett kön.
- Vi ser till att det finns litteratur som normkritisk.
- Vi försöker se till att alla barn har lika sort talutrymme.
- Barnen blir sedda och uppmuntrade/uppmärksammade på lika villkor.

Arbetsätt- Hur arbetar vi förebyggande för att barn och vuxna visar hänsyn, samarbetar och hjälper varandra? Exemplifiera.

- Uppmuntrar och uppmanar att hjälpa varandra.
- Genom att vara goda förebilder.
- Samarbetsövningar/lekar. Att skapa situationer där barnen känner glädje och gemenskap genom samarbete.
- Lyfta fram varandras starka sidor.

- **Hur arbetar vi för att hela förskolan, både barn och vuxna, tillämpar ett demokratiskt arbetsätt?**

Förskolan ska tillämpa ett demokratiskt arbetsätt där barnen aktivt deltar. (Lpfö-98)

- **Socialt klimat**
Hur arbetar vi aktivt med att skapa en relation till varje barn och att barnen får skapa relationer mellan varandra. Hur strukturerar och organiserar vi dagen för att bli lyssnad till och bli sedd. Hur utformar vi ett öppet och tillåtande klimat för barn och vuxna som är i och kommer i kontakt med förskolan?
- Hälsa och bekräfta vuxna/barn på morgonen när de kommer till och går från förskolan.
- Att barnen får möjlighet att mötas i leken och i projekten vi arbetar med i både stor och liten grupp.
- En balans mellan aktivitet och återhämtning under dagen.
- I matsituationer, boksamtal, samlingar, vila och små projektgrupper blir barnen hörda och sedda många gånger under dagen.
- I sagoteringen är det enskilda barnet helt i focus och blir lyssnad till utan att bli avbruten.

- Vi alla hjälps åt och har ansvar för att skapa en positiv atmosfär med högt i tak genom att visa glädje och engagemang.

- Miljö och material

Hur skapar vi lärande miljöer och mötesplatser?

- Genom befintliga rum som ateljé bygg/konstruktion och tillfälliga stationer såsom vattenstation, lera m.m.
- Byter material utifrån intresse i barngruppen.
- Vi har ett rikt och varierat material som främjar möten och samarbete.
- Vi skapar lärandemiljöer i skogen t ex genom att barnen får olika uppdrag om siffror, bokstäver och barnen möts kring kojbygge och ett intresse för djur/växter.
- På gården ges det många tillfällen till möten i lek/lärande och samtal.

- Delaktighet

Hur kan barnen själva vara med och påverka sin vardag? Hur arbetar vi vuxna för att göra barn delaktiga? Hur gör vi barn och vuxna delaktiga i likabehandlingsplanen?

- Välja matplats, om de vill vara inne/ute, vem de vill hålla i när vi går ut och vart vi ska gå, vem och vad de leker med vid fri lek.
- Barnen är delaktiga i utformningen av miljön på förskolan.
- Utifrån barnens egna val t ex sommarminnen utformas projekten.
- Alla pedagoger utformar likabehandlingsplanen tillsammans. Vi informerar föräldrarna om den och den finns tillgänglig att läsa och ha synpunkter på.
- Barnen blir delaktiga i likabehandlingsplanen genom att vi aktivt håller denna levande.
- Vi röstar när tillfälle ges.

- Pedagogisk dokumentation

Hur arbetar vi systematiskt med observationer, reflektioner (barnintervjuer), uppföljning och utvärdering?

- Vi observerar vid olika tillfällen och reflekterar en gång i veckan i våra respektive grupper.

- Vi intervjuar barnen 1-2 gånger om året.
- Följer upp och utvärderar i samband med reflektionstiden och under projektets gång och slut.
- Vi utvärderar på våra planeringsdagar och pedagogiskt forum.

- Samverkan med vårdnadshavare

Hur inkluderar vi och skapar delaktighet för vårdnadshavare? Hur synliggör vi likabehandlingsplanen vid utvecklingssamtal?

- Genom att ha ett öppet klimat med högt i tak, bjuda in till samtal dagligen, föräldramöte, utvecklingssamtal, drop-in fika, föräldraråd, lucia, vårfest och vi skriver veckobrev till vårdnadshavarna.
- Vid utvecklingssamtal informerar vi om att vi arbetar utifrån likabehandlingsplanen.

- Nätverk och gemensamma forum

Hur utvecklar vi likabehandlingsplanen i nätverken?

- Pratar i nätverken och utbyter erfarenheter och åsikter om den.

Rutiner för akuta situationer för hela enheten:

Vilka åtgärder tar vi när barn kränks av barn?

1. Den av personalen som gjort iakttagelsen har skyldighet att följa upp den misstänkta kränkningen med inblandade barn.
2. Händelsen följs upp och åtgärder planeras och dokumenteras på avdelningsmöte/förskolans APT omgående.
3. Vid allvarliga kränkningar informeras förskolechef/biträdande förskolechef.
4. Informationsmöte med vårdnadshavare, personal, förskolechef och vid behov konsultativ personal inom området, åtgärdsprogram upprättas.
5. Uppföljning av åtgärdsprogram i möte med berörda parter, beslut tas om behov av ytterligare åtgärder.

Vilka åtgärder tar vi när barn kränks av personal?

All personal inom enheten är skyldig att direkt ingripa mot våld och kränkningar.

1. Den av personalen som gjort iakttagelsen har skyldighet att ta upp detta med berörd person samt med förskolechef/biträdande förskolechef.
2. Förskolechef/biträdande förskolechef och ev. fackligt ombud träffar den person som kränkt barnet för att lyssna av vederbörandes upplevelse.
3. Förskolechef/biträdande förskolechef, inblandade personer och ev. fackligt ombud diskuterar igenom det inträffade. Vid detta möte avgörs om man går vidare till punkt 4 eller punkt 6.
4. Barnets vårdnadshavare informeras av förskolechef.
5. Förskolechef, inblandade personer samt vårdnadshavare träffas för att behandla ärendet och fatta beslut om ev. åtgärder. Förskolechef ansvarar för att ärendet dokumenteras.
6. Ärendet följs upp med ett nytt möte till vilket samtliga närvarande personer enl. punkt 3 resp. punkt 5 kallas. Vid detta möte görs en utvärdering och beslut tas om behov av ytterligare åtgärder. I annat fall avslutas ärendet.
7. Om kränkningen inte upphör ansvarar förskolechefen för att arbetsrättsliga åtgärder vidtas i enlighet med lagar och avtal.

Vilka åtgärder tar vi när vuxna kränks av vuxna?

1. Den personal som gjort iakttagelsen har skyldighet att ta upp detta med berörd person samt med förskolechef/biträdande förskolechef.
2. Förskolechef/biträdande förskolechef träffar den person som utfört kränkningen för att lyssna på dennes upplevelse.
3. förskolechef/biträdande förskolechef, inblandade personer och diskuterar igenom det inträffade.
4. Ärendet följs upp med ett nytt möte till vilket samtliga närvarande personer enl. punkt 3 kallas. Vid detta möte görs en utvärdering och beslut tas om behov av ytterligare åtgärder. I annat fall avslutas ärendet.
5. Om kränkningen inte upphör ansvarar förskolechefen för att rättsliga åtgärder vidtas i enlighet med lagar och avtal.

Stödinsatser

Den som utsatts för kränkning ska snabbt få hjälp och stöd för att förebygga och lindra såväl fysisk som psykisk skada. Samtliga inblandade ges möjlighet till samtal och stöd, både enskilt och gemensamt av förskolechef och annat stöd ex. Previa

Rutiner för dokumentation, uppföljning och ansvar

Om man som pedagog bevittnar eller själv blir utsatt för någon kränkande handling är det viktigt att det så snabbt som möjligt dokumenteras skriftligt. Verksamhetsansvarig underrättas för att därefter ha samtal med berörda parter. Om verksamhetsansvarig sedan anser att situationen kräver så kontaktas förskolechef för ytterligare samtal och eventuella åtgärder. Avstämning sker efter några veckor och vid behov ytterligare uppföljning. Förskolechefen har det yttersta ansvaret. Däremot har alla pedagoger ansvar för att skapa ett gott klimat på förskolan.

Uppföljning och utvärdering av Likabehandlingsplan

På enhetens olika personalmöten sker en avstämning av klimatet bland barn och personal. Likabehandlingsplanen utvärderas en gång per år. Skyddsronder för barn och vuxna årligen. Analys av likabehandlingsarbetet kommer att ske 1 ggr/termin, i samband med ett APT. Det som analyseras är målsättningarna, arbetsmetoder och kartläggningsmetoder.

Trakasserier och kränkande behandling

Vid fall av trakasserier och kränkande behandling använder vi oss av utredning - och åtgärdsprogram, samt uppföljning och utvärdering. Se bifogade bilagor.